

C O M O E D I A

Joannis Miltoni,

Viri clarissimi,

(Quæ agebatur in Arce *Ludensi*)

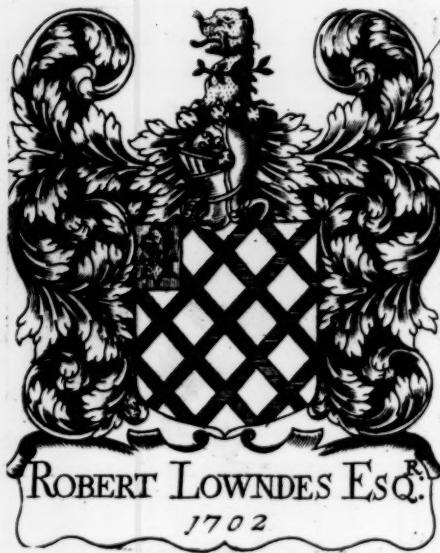
P A R A P H R A S T I C E

R E D D I T A.

A G U L I E L M O H O G A E O.



L O N D I N I :
A N N O D O M I N I 1698.



A D

Virum Nobilissimum, Ingeniosissimumque,
Eruditione, Natalium Splendore, Virtute &
Humanitate Gentis & sæculi sui decus
& Ornamentum,

ROBERTUM HARLÆUM, *Armigerum.*

Vir Celeberrime.

Quoniam tu meam *Miltoniani*
Paradisi Paraphrasin, ju-
dicio tuo longe acutissi-
mo valde probasti, quod mihi
honorí esse duco minimè con-
temptibili, Idcirco meam hanc
Miltonianæ Comœdiæ Paraphrasin
tibi dedicare, & sub nominis tui
patrocinio Typis committere
volui: quam ut benigne accep-

Epistola Dedicatoria.

rare digneris etiam atque etiam
oro & obsecro : quod te factu-
rum spem mihi multa faciunt.
Primo innata tibi humanitas, qua
omnes notos atque ignotos pro-
sequeris ; præterea, universalis
tuus in omne genus eruditionis
amor : omnes viri docti, omnes
quacunque bona arte expoliti
tibi grati sunt, eosque admirabili
benevolentia complectaris ; &
quomodo aliter fieri potest ?
Nam tu omnium bonarum arti-
um penetralia referasti : Qui-
dam sunt una arte celebres, alii
alia, tu omni liberali eruditione
non es leviter solummodo tin-
ctus, sed penitus imbutus. Vari-
arum Linguarum peritia polles
admirabili : Philosophiæ, Histo-
riæ, Poeticæ, atque Oratoriæ
cogni-

Epistola Dedicatoria.

cognitione magnum nomen acquisivisti. Nec ingens literarum moles ingenium tuum longè acutissimum adobruit, nec minus aptum ad negotia & res gerendas efficit, sed prudentia & rerum politicarum scientia laudem non minus insignem es adeptus. Hoc facit, ut Parlamentum tibi in suam Societatem adscito, magnopere gratuletur, & gaudeat; ut cuius prudentia & peritia admirabili, in consiliis habendis multùm possit adjuvari. Hoc vero non parum laudibus tuis accumulandis conducit, quod in ipso juventutis quasi limine ad hanc ingentem gloriam pervenisti, nam adhuc juvenili admodum es ætate, quamquam multos senes eruditione & prudentia insignes longe præcel-

lis

Epistola Dedicatoria.

lis. Hæc mede te omnia affirmare posse, sine ulla adulatio-
nis suspicione omnibus, qui te
norunt, manifestum est. Hinc
etiam fit ut nomen tuum inter
viros literatos, unguenti in-
star pretiosi odorem exhalet
fragrantissimum. At me tanta
humanitate & benignitate pro-
secutus es, ut hanc gratitudinis
Publice testificandæ opportuni-
tatem libenter amplectar. Quid
ergo tibi precer, vir clarissime?
Deus æternus te diu servet in-
columem, & ad senectam longæ-
vam perducat, & post vitam
mortalem, immortalibus vitæ
sempiternæ gaudiis coronet.

Vir Praclarissime,

Ego sum cliens & beneficiarius tuus,

GULIELMVS HOGÆVS.

A D

Nobilissimum Virum, eruditione ac vir-
tute celeberrimum,

ROBERTUM HARLÆUM, Armigerum.

*Енкапмáсію.

VIR præclare, tuas numero comprehendere laudes
Si possem, Lybici guttas numerare profundi
Possem, & in ethereo radiantia sydera Cælo.
Sed tamen omnino nuic obmutescere, famam
Exultans celebrare tuam, mea musa recusat,
Inferiusque licet miritis tibi dicere Carmen
Gestit ovans, latèque tunus diffundere nomen.
Mentis acumen inest tibi tantum, & flamma vigorque
Ingenii, aetherio magis ut demissus Olympo
Tu videare, hominum fragili quam semine cretus.
Quicquid Aristoteles, Xenophon, Plato, Zeno, Cleanthes,
Philosophique alii per tot jam saecula clari
Immensis doenere libris, quod continet ingens
Ilias, & dubiam æneis facientia palmam
Grandia verba sonans, Cicero quodcunque vigoris,
Quod virtutis habent Demosthenis ora profundi;
Omnia tu ingenii comprehendis acumine vasti,
Omnibus bis meritus majorem laude coronam.

Nam

Nam quæcumque alios ornârunt singula, laudes
Juncta tuas cumulant, teque hæc simul omnia certant
Muneribus decorare suis, te, stirpis avitæ
Praeclarum, Patriæque decus, mundique stuporem.
Neve sit hæc ingens hominum tua gloria cuiquam
Invidiosa, animi præstas candore benigni.
Lenis enim es miseric, & opum tu largus egenis,
Et visu facilis, dictuque affabilis ulli.
Nec Natura suas quanquam tibi forsque benigne
Et virtus cumularit opes, inflata tumescunt
Corda, supercilium nec tu inferiora superbo
Despicis, aut inopem fastosa fronte clientem
Rejicis, hinc pariter proceres te & vulgus adorant,
Et latè ambrosium tua fama effundit odorem.
Nec minima hæc landum est, quod in ipso flore juventæ
Virtutum hoc pulchro radias diadematæ cinctus,
Claraque decrepitæ cedit tibi fama senectæ,
Quid precer ergo tibi, juvenis preclare, Britannæ
Nobilitatis honos, & nostri gloria sacerdi,
Pieridum patronæ, decus, tutela, voluptas &
Tempora Nestoreæ supereret tua vita senectæ,
Mente polum post fata colas, & nomine terram,
Vivat ut usque tuæ per posteræ sœcula fame
Gloria, & altivolis petat aurea sydera pennis.

Libenter obtulit,

Gul. Hogæus.

Comœdia

Comœdia Miltoni

Παραγγελία.

*Prima Scena detegit Sylvam solitariam,
Spiritus concomitans descendit, vel in-
trat.*

REgale limen ante sydereæ domus,
Jovis beati spendidam sedem incolo,
Ubi simul illi morte vacui Spiritus
Puro creati ex aëre vigent, & domos
Tentent perennes ; blanda ubi tranquillitas
Æthram serenat a procellis liberam
Regnis in altis, in supernis sedibus,
Fumo ac tumultu diffisis hujus loci,
Quam vana gens mortalium terram vocant,
Quos curæ inanæ prægravant, & turbidis
Circumtonant hinc inde cogitatibus :
Magno labore dum student vitæ brevis
Proferre filum, morti & instanti moras
Objicere quantas fatum ineluctabile,
Et lege dura fixa fert necessitas :
Sed tempiternam mente vana negligunt
Isti coronam, quam suis fidelibus
Dat Aſſeclis præclara virtus, quum brevem
Vitam perenni mutat ævo pallidæ
Manus severa mortis, & sublimibus
Locat Deorum in arcibus cœlestium.

B

Sed

Sed inter hominum fragilium stirpem tamen,
 Sunt qui beata dirigunt iter via :
 Justis & illam dexteris prehendere
 Clavem laborant auream, quæ regias
 Æternitatis explicat vastæ fores.
 Legatus his advenio, in horum gratiam,
 Hos nunc amictus dignor ambrosios soli
 A sole adusti sordidis vaporibus,
 Contaminare ; sed quod instat interim
 Agamus : Altius qui lacunis imperat
 Salsis profundi, & quicquid usquam fluminum
 Cursu per orbem prosluit reciproco,
 Huic ille sortem adjecit imperio alteram
 Inter superni regna & inferi jovis,
 Dominari in omnes insulas, quas undique
 Æquoreus ambit fluctus ; hac ceu plurima
 Pretiosa campis gemmula in liquestibus
 Dispersa, nudos horridi Oceani sinus
 Decore pingunt fulgido. Quas per vices
 Varie regendas ille vectigalibus
 Divis subinde tradit, & diademate
 Picto smaragdis dat caput circumdare, &
 Parvos tridentes quatere regali manu.
 At insularum hanc maximamque & optimam
 Quascunque refluis ambit æquor fluctibus,
 Hanc ille divis possidendam cœrulis
 Indulget. Omnis hac regio quæ subjacet
 Phœbo cadenti littus in Tartessium,
 Paret viro prænibili, Heroum fato
 De stirpe, & ampla prædicto potentia,
 Hanc ille gentem ut legibus coercent,
 Gentem vetustam, bellicaque gloria
 Superbientem : hic alta proles illius.
 Luxu educata regio, acedunt, suo

Ut dignitatem gaudeant novam Patri
 Sceptrumque nuper traditum : Sed tramites
 Per devios, per nemoris anfractus vago
 Errore gressus dirigunt, per horridos
 Sylvæ recessus, fronte quæ umbrosa minax,
 Tristes ruinas hospiti denunciat.
 Et hic eorum exponitur periculis
 Puerilis ætas ; jussa sed magni Jovis
 Huc me impulerunt celeriter descendere,
 Hostili ut hos ab impetu & periculi
 Quodcumque cæci est, fôspites perducerem.
 Attende quare ; namque narrabo tibi,
 Quod ante nullæ prodiderunt fabulæ,
 Cantusve, priscis quos vetusti sœculis
 Fudere Bardi, aut sœculis recentibus,
 Regali in aula, aut antra per Sylvestria.
Bacchus, rubenti primitus qui uvæ sinu
 Vini venenum dulce quondam expresserat,
 Versis marina in monstra Tuscis navitis,
 Tyrrhenæ fulcans littora, ventorum impetu
 Abreptus est Circes remptam in insulam
 Cui Solis almi ignata Circe filia est ?
 (Medicata cuius quisquis hominum pocula,
 Admovit ori, protinus formæ decor
 Vanescit illi, & vultus alta in sydera,
 Erectus, heu ! foedam in suem convertitur
 Terræ incubantem.) Hæc Nympha, cincinnum illius,
 Vinctum Corymbis, vividum & vultus decus
 Fixis ocellis quæ videbat, antequam
 Digressus inde est, peperit illi filium
 Similem parentis utriusque, sed suam
 Vivaciore expressit ille imagine
 Matrem. Ergo primis usque ab incunabulis
 Blandè educavit, atque Comum nomine

Hunc nuncupavit : qui juventæ ut attigit
 Virile robur, rura postquam Celtica,
 Nec non Ibera rura perlustraverat,
 Tandem hujus umbras nemoris intrat, hic manet
 Sylvæ in tenebris abditus densissimus.
 Suisque matrem vincit artibus suam,
 Lassoque cuivis hospiti offert blandulus
 Laticem rubentem poculo in chrystillino,
 Refrigerandum ad Solis ardorem gravis,
 Mox hunc liquorem cum labellis admovent,
 (Gustare multos avida concitat sitis)
 Hic potus intra viscera ut receptus est,
 Humanus ille vultus, illa vivida
 Imago divum protinus convertitur,
 Ursæ voracis, aut rapacis in lupi
 Vultum, aut ferocis tigridis, vel fôrdidi
 Porci, capræ preminente barbula
 Superbientis, cæteris manentibus,
 Ut ante, membris ; neve tantæ quidpiam
 Desit ruina, nesciunt ipsi suam
 Deformatem, sequæ vani jactitant
 Majre formæ gratia præcellere.
 Et nunc propinquos, liberos, & conjuges
 Oblivionis obruunt voragine,
 Cæno in profundo ut fôrdia libidinis
 Sele volent. Ergo maximo jovi
 Si quando carus quispiam hæc per avia
 Horrore plena graditur ambiguo pede,
 Ruptente tanquam fulgurantis syderis
 Scintilla, cœlis devolo, huic ut sospiti
 Periculosa dirigam gressus via.
 Ut nunc : Sed hæc ætherea vestis, Iridis
 Contexta filis tota multicoloribus,
 Primum exuenda est : atque pastoris mihi

Amictus atque vultus induendus est,
 Pastoris, hujus servituti qui domus
 Addictus est, blandæque novit tibiæ
 Canore, dulci vocis & modulamine
 Sedare ventorum obstrepentum murmura,
 Stridentia & motantibus cacuminâ
 Altum imperare querubus silentium.
 Monstrorum at ecce turpium vestigia,
 Propinqua nostris auribus nunc insonant,
 Nunc tempus & res me jubent vanescere.

*Comus ingreditur una manu virgam tenens me-
 dicatam, & altera vitrum, & una cum illo
 multitudo monstrorum, capitibus, Variis fera-
 rum generibus similium, Cetera virorum &
 fæminarum instar habentium, cum vestibus
 resplendentibus. Intrant cum tumultuoso &
 incondito strepitu, faces in manibus habentes.*

Comus. En jam stella nitens, oves
 Pastorem stabulis cogere quæ jubet,
 Cœli culmina possidet.
 Et Phœbus roseum qui revocat diem,
 Currum immersit Atlantici
 Undis Oceani, & Cimmerium in polum,
 Lustrans Antipodum domos,
 Protendens radios dirigit aureos.
 Eoam & celeri rota
 Jam rursus properat visere regiam.
 Salvete interea dulcia gaudia
 Lauta & mensa, fremens atque ululatibus
 Noctis per mediæ triste silentium.

Jucundique chori & mobilitas levis,
 Saltantes satyros arte supervolans,
 Nunc vincite novis tempora floribus,
 Perfusumque caput fragret odoribus.
 Multa & gutta meri de madidis comis
 Destillet medios largiter in sinus.
 Nunc lectum petijt luctificus rigor,
 Et cum consiliis asperitas suis,
 Et canum senium & sœva severitas
 Incessens trucibus crimina jurgijs
 Nunc torpore gravi languida dormiunt.
 Nos, quos flamma magis vivida concitat,
 Vitam syderibus ducimus æmulam,
 Menses & spatium quæ simul annum
 Per noctem assiduis cursibus integrant.
Exultatque mare & cœruleas maris,
 Undas quæ bifido tramite dividunt,
Gentes squamigeræ & lumina Cynthiæ
 Ad nocturna agitant caudam, agitant caput,
 Et lætæ æquoreis exsiliunt vadis,
 Nutricum tenus, & rursus in æquora
 Merguntur celeres, & mare vitreum
 Acceptum patulis naribus egerunt.
 Et per arenas littoris aridas,
 Saltant alacres Nereidum greges.
 Ad fontes aut fluminis undam
Teetæ nitidis undique floribus,
 Pulchræ Naïades jocis
 Lunæ tempora lætis peragunt.
Quid cum nocte tibi somne negotii ?
 Somno gaudia quæ capiunt magis,
 Secum nox jucunda reducit.
 Nunc Venus aurea vigilat, blandum
 Nunc vigilare impellit amorem.

Nil nisi clari infida diei,
 Lux peccata & crimina prodit,
 Quæ nigrantibus hisce sub umbris
 Clusa teguntur.

Salve nigra obtecta laverna,
 Nocturni dea conscia lusus,
 Blanda cotytto cui per mediæ
 Lunæ arcana silentia tædæ
 Ardent, & funalia noctem
 Lucida vincunt.

O dea Mystica ; quam non unquam
 Invocat ullus, nisi pestiferi
 More draconis quando stygia
 Caligo ore profundo densas
 Tenebras evomit, & facit unam.
 Toto ex aëris orbe lituram.
 Siste nigrum, dea lurida, currum,
 In quo tu Hecate juncta triformi,
 Resides, & nos tibi devotos
 Mystras Vultu respice amico
 Donec cuncta Peregrimus illa,
 Quæ tibi debita, nil sit omissum.
 Donec garrula regni Eoi
 Incola rursum Aurora recurrens,
 Indo in Cardine Vultum ostendat,
 Vix dum Vitreo emersa cubili :
 Nostraque soli facta loquaci,
 Nunc bene tenebris tecta revelet.
 Nunc dextris conjungite dextras,
 Nunc læto pede plaudite terram,
 Atque leves celebrate chœras.
 Silete, strepitum inconditum compescite.
 Nam discrepantis audio sonitum pedis,
 Castique motum non procul vestigii.

Mox ergo vestras in latebras currite,
 Sive his cavernis, sive in umbris arborum,
 Latere cordi est : Neve multitudine
 Absterreatis hospitem : Certissime
 Virgo pudica (sic enim artibus meis
 Remota cerno) noctis atræ curribus
 Præoccupata devios trahit pedes
 Formidolosis hujus in recessibus
Sylva pererrans : Ergo Philtra & ipseras
 Tentare fraudes tempus est : Spatio brevi
 Tot ipse pulchris peccoribus mox affluam,
 Matrem quot ante voce dissona meam
 Circumstrepebant, solis almi filiam.
 Sic spongiosum namque magicis aërem
 Ego fusurris inficio, queis lumina
 Depravo vanis occupans ludibriis,
 Imaginesque objecto falsas, ne loci
 Perplexa forsitan vastitas, & vestium
 Horror mearum virgini formidinem
 Incutiat, & formido suspicax fugam
 Sudere possit : Neutiquam rebus meis
 Hoc convenire aut commodare cum sciām.
 Benignitatis jactitans me nomine,
 Et expolita oratione gloriam
 Humanitatis aucupans, imagine
 Sub falso honesti simplices capio viros,
 Laqueoque captos teneo. Simulac virginis
 Hic magicus oculos pulvis occupaverit,
 Huic innocens, videbor esse villicus,
 Et quid negoti tractet hic, fors audiam,
 Sed en propinquat, tempus est secedere.

Heroina Intrat.

Hac infonabat strepitus, aurem ni meam
 Imago vana fallit, hanc ducem sequor;
 Necesse nunc est : Streptus hic convivii
 Est visus instar ebriosi, legibus
 Soluta cum bacchatur helluatio,
 Quam multiformi tibiæ vento excitant,
 Aut fistularum dulce sibilantium
 Læti sonores, & jocis accommodi
 Illiteratis rusticorum in cœtibus;
 Inconditis cum Pana laudant motibus
 Distenta propter horrea, & fœtos greges,
 Divosque inepto more celebrant. Horum ego
 Haud ebriosæ nunc libens insaniae
 Occurrerem : sed quomodo incertos pedes
 Per cæca densi nemoris avia dirigam
 Aliunde ? Fratres quando longinquæ viæ
 Lenato labore languidam me viderant,
 Harum sub amplis fraxinorum umbraculis
 Noctem volentes ducere, hinc Vestigia
 Ad proximum tulere dumetum, suis
 Objectum ocellis, ut mihi decerperent
 Baccas, vel aliud siquid usquam fructuum
 Refrigerantum sufficit benignitas
 Sylvæ hospitalis ; tunc ab ijs relicta sum,
 Subalbicanti cum caput circumdatus
 Vesper galero, & tetrici votarii
 Indutus instar, ultima emicuit rota
 Phœbi ruentis æquor in Tartessium.
 Sed quo resistant nunc loco, aut quæ occasio
 Reditum moretur, dubia mentis hæreo.

Illorum opinor tramite à recto pedes
 Incogitantes longus error abstulit
 Et per viarum incerta gressus devios
 Caligo vespertina furtim abduxrat.
 O invida, O furtiva nox, quid cogeret
 Te, nisi maligna es machinatrix, hac nigra.
 Stellas lucerna fulgidas abscondere,
 Natura quas suspendit alto in æthere,
 Et sempiterno implevit harum lampadas
 Oleo, ut viator nocte sera, semita
 Incerta oberrans atque solitarius
 Seducta possit dirigere vestigia?
 Hie ille locus est, quantum ego nunc auguror,
 Unde ille strepitus gravis & helluatio
 Insonuit, & nostram per aurem increbuit.
 Tantum tenebras interim & caliginem
 Deprendo nudam. Hoc esse quidnam existimem?
 Phantasmatu animo mille sè ingerunt meo,
 Umbræ advocantes, atque tenues gestibus
 Vitæ indicantes quid velint, & aere
 Linguae creatæ, nuncupantes nomina
 Hominum in arenis aridis, in littore
 Nudo, atque vastis nemoris in recessibus..
 Hi cogitatus forte possunt paululum
 Turbare, sed non ebrutam percancellere.
 Mentem beatis præditam virtutibus,
 Servilis expers quæ metus obambulat,
 Tutante semper conscientia bona,
 Viætrix in hospes quæ superbos irruit:
 O salve ocellis luce purioribus
 Fides refulgens, salve & alma spes manus
 Habens nivales, tuque, vectus aureis
 Per inane Pennis qui libraris, aliger
 Demisse turmis cœlitum, & libidinis

Domitrix,

Domitrix, notata labe nulla castitas,
 Vos nunc ob oculos cerno versari meos :
 Illumque credo, qui bonorum est omnium
 Summum, optimumque & maximum, cui subdita
 Mala cuncta sunt serviliterque obediunt,
 Iræque fiunt vindicis satellites
 Emancipati, fulgurantem regia
 Custodem ab alta, occasio si posceret,
 Tracturum, ut ejus vita præsidio mea,
 Et virginalis muniatur castitas.
 Fallor ? tenebris sépta ab extima sui
 An parte nubes explicat partem alteram,
 Argenteoque noctem adornat vellere ?
 Non fallor, ecce sépta tenebris extima
 A parte nubes explicat partem alteram,
 Argenteoque noctem adornat vellere.
 Crepusculisque obumbrat hæc sublustribus
 Perplexa sylvæ brachia, haud fratres queo
 Vastis remotos assequi clamoribus,
 Sed quantacunque viribus vox sufficit,
 Experiar hanc per aërem diffundere
 Late patentem, namque me nunc incitant
 Novo vigore recreati spiritus,
 Et forsitan illi non procul sunt dissiti.

O D E.

O Prima Nymphas inter amabiles,
 Echo, loquaci sub scopulo latens,
 Ad marginem tardi virentem,
 Multivago, fluvii, recursu.
 Interque valles undique floribus
 Latè nitentes multicoloribus,
 Qua blanda te sub teste serum
 Nocte iterat philomela questum.
Quo nunc sub antro, quo nemorum avio
 Clausi teguntur nobile par virūm,
 Qui fronte Narcissūm decora,
 Et nitidis referunt ocellis?
Hos in cavernā floribus obsitā
 Si, condidisti, dic agedum mihi,
 Reciproci Regina dulcis
 Colloquii, & resera latebras;
O pulchra sphæræ filia, lucidis
 Obliqua pictæ mænia flammulis,
 Sic astra scandas, universi
 Sic choreis resones Olmpi.

Com. An ulla terræ scēmina è fragili luto
 Formata, tales ore divino sonos
 Effundit? illo sacrosanctum in pectore
 Quiddam latere sentio, atque vocibus
 Per aërem sonantibus præsentiam
 Intus latentem prodere: O quam suaviter
 Vacuo volabant illa vocum carmina

Jucunda

Jucunda cœlo, vecta pennato gradu
 Altì per umbram concavam silentii.
 Pennaque cum demissiore devolant,
 Atræ tenebras noctis adeo emolliunt,
 Ut dulce blandiantur atque arrideant.
 Circem parentem cum tribus sirenibus
 Pulchras canentem audiveram inter Naiadas,
 Herbas nocentes, & venena dum legunt :
 Hæ, dum caneabant, pectora audientium
 Captiva vinclis attrahunt aheneis,
 Et gaudiis irretiunt cælestibus,
 Flet. scylla, & undis imperat silentium
 Latrantibus : dulci Charybdis murmur
 Applaudit horum cantibus : Sed hæ tamen
 Torpore sensus alligabant obrutos,
 Dulcique captos traxerant insania.
 Sed tam sacrata, tamque vera gaudia,
 Tantamque vigilis antè certitudinem
 Beatitudinis auribus non hauseram,
 Hanc ergo compellabo : fiet hæc mihi
 Regina : Salve exoticum miraculum,
 His neutiquam sylvis creata in asperis
 Nisi diva tu sis, rusticum sacrarium
 Cum Pane sylvanoque nemorali colens,
 Nebulam & nocentem cantibus felicibus
 Procul repellens, nemoris hujus brachia
 Ne lœdat altum in ætherem affurgentia.

Her. Amice Pastor, vana sunt præconia,
 Cum negligentes frustra in aures involant ;
 Non me cupido gloriæ, sed aspera
 Fortuna, comites nuper abjunctiones mihi
 Dum quæro, blandam me excitare compulit
 Echo, virenti ut reddat è cubiculo
 Voces, & animum relevet alloquo meum.

Co. Qui casus O Matrona te prædatus est,
Et dulcibus te avulsit à sodalibus?

Her. Opaca nox densis tenebris obsita,
Umbrosa & hujus dubia Labyrinthi via.

Co. Itane à propinquis ducibus error abstulit?

Her. Fessam reliquèrere in virenti cespite.

Co. Dolone, an ira perciti, aut quid impulit?

Her. In valle dulcem ut fontis undam quærerent,
Refrigerandum ad servidi æstum syderis.

Co. Ergo obviam periculis, & nemine
Comitante te, formola, sic reliquerant?

Her. Tantummodo frère bini, & hi suum
Properare redditum destinarunt illico.

Co. Nox forsan ingruens præoccupaverat.

Her. Quam facile nostrum obtingit infortunium?

Co. Hos ne esse credis perditos? nec te facit
Hæc sola præfens anxiam necessitas?

Her. Hæc sola præfens anxiam necessitas
Me reddit, ac si prorsus essent perditæ.

Co. Primâne mentum sparsi erant lanugine, an
Virilis attigere culmen roboris?

Her. Heben labellis rettulere lævibus.

Co. Tali videbam præditos formâ duos,
Dum bos labore fessus, & liber jugo
Linquebat arva, & amputator graminis
Cænando vires recreat at languidas.
Illos videbam sub virenti vinea,
Perplexa cuius brachia se diffuderant,
Persepterantque collis istius latus.
Illi recoctos sole maturo rubros
Jucunda carpunt spolia botros, dulcium
Ortos tenellâ à vitium propagine.
Stantes adornat major humano decor.

Imaginosum hoc esse visum credidi,
 Quorundam in altis nubibus degentium
 Inter colores Iridis. Mentem stupor
 Meam occupat, supplexque adoro transiens,
 Hos invenire si paras, æquè arduum
 Tentas laborem, ac Cœli in alta sydera
 Si quereres viam ducentem. *Her.* Villice
 Humane, quo me conserbam illuc tramite?

Co. Dumeto ab hoc in occidentem tenditur.

Her. Vix est, opinor, tam peritus omnium
 Ullus viarum, amice pastor, ut queat
 Errantem ad illos hospitem deducere,
 Stellis maligna hac luce scintillantibus,
 Nisi usitatâ dirigit gressus via.

Co. Mihi cuncta Sylvæ nota solitariæ
 Dumeta, calles & virentes undique,
 Umbrisque valles obsitæ densissimis.
 Et quicquid hinc & inde Lymphanrum suas
 Convolvit undas prata per virentia.
 Quotidiana hæc ambulacra sunt mihi;
 Hæc pristina est vicinia: Hoc si limite
 Tui tenentur forte comites, hoc mihi
 Notescat, ante prævia auroræ caput
 Quam stella tollat, ante stramine obsito
 Quam de tugurio Alauda surgat: Sin minus,
 Matrona, si vis, humilis hospitium casæ
 Duce me subibis, humilis at fidæ tamen,
 In qua quietem tibi licebit carpere,
 Tutam atque nullis obviam periculis,
 Dum certiora noveris. *Her.* Fidem tibi,
 Benigne pastor, habeo, nec sperno tuam
 Humanitatem, quæ reperta est sæpius
 Parvo in tugurio pauperum, quam splendidis
 Ostroque tectis principum in palatiis,

Aulisque

Aulisque regum ; quanquam ibidem nomine
 Primum illa certo est nuncupata, & illius
 Hodiéque vana imago ibidem obambulat.
 Nec ego, meos quounque gressus dirigam,
 Pars uila vastæ possit esse intutior
 Sylvæ, aut tremendis pronior periculis,
 Aut anxiæ proclivior formidini,
 Quam quos pererro nunc locos : hinc quolibet
 Conferre me cur dubito ? Providentia
 Cœlestis in me respice, atque casibus
 Vires adæqua. Pastor ito præ, sequar.

Duo Fratres.

Frat. Sen. Voltus tenebris languidos educite
 Stellæ decioræ, & tu bicornis syderum
 Regina, precibus supplicantis hospitis
 Aures benignas quæ foles advertere,
 Caliginosa è nube pallentem precor
 Exprime faciem, & pelle recidivum Chaos,
 Geminata in his quod nocte dominatur locis,
 Umbris opacis & tenebris horridis.
 Sin atra vestras cohibet umbra lampadas,
 Fax aliqua saltem facta de picis unguine,
 Aut bestiarum facta de pinguedine
 Candela, luteæ lumen è tecto casæ
 Protendat huc, errantibusque affulgeat.
 Illa cynosuræ aut matris arcadicæ vice,
 Nos diriget. *Fra. Jun.* Sin omne lumen undique
 Nunc obstruatur, saltem in aures involet,
 E viminali clamitans præsepio
 Balantium grex, Pastor aut arundinem
 In multiformes ore dividat sonos,
 Aut sibilanti variet auram fistula.

Cristate

Cristate vel conjugibus alatis somnum
 Galle occinas nunc blandi amoris indicem,
 Villa è propinqua : quiddam & hoc solatii
 Afferret hoc in carcere umbroso, nigris
 Septo tenebris aureum fugantibus
 Phœbi nitorem : nostra at infelix soror
 Quo Virginales contulit nuper pedes?
 Heu quem pererrat nunc locum? quo tegmine
 Vitat pruinæ decidentis frigora,
 Lappas tenaces inter & mucronibus
 Spinas acutis obsitas? forsan suum
 In colle gelido fessa depositus caput,
 Aut nigrum in ulmi corticem somno gravis
 Cervix recumbit, corde curis anxio.
 Forsan timorum mille monstra somniant,
 Mentemque vanis uritur terroribus.
 Aut forte dum nos loquimur, heu! diram famis
 Atrocitatem patitur aut libididis.

Fra. Sen. Compescet curas frater, ubi mens anxia
 Spes pendet inter & metus, cur luridam
 Tibi ipse tute fabricas formidinem?
 Sed esse vera finge, quæ jam suggerit,
 Timor, dolorum sc̄epe inanum faber:
 Dum permanent incognita, horam lugubrem
 Præoccupare quæ jubet necessitas,
 Et sponte rebus obviam ire, quas fugis?
 At falsa menti si creant insomnia
 Vanos timores, quam dolenda insania est,
 Vexare spectris semet ipsum ludieris?
 Tam cassa nostra non soror virtutibus
 Videtur esse, & intimâ dulcedine
 Et pace, bonitas alma quam creat pārens,
 Ut lux ab oculis, at que strepitus auribus
 (Dum, ut spero, s̄avis longè abest periculis)

Procul remotus verterent constantiam,
 Animi, indecoris usque ad hunc semper diem
 Impervii tumultibus. Phœbi licet
 Phœbesque vastis fulgor Oceani vadis
 Submergerentur, ipsa per se cerneret
 Præclara virtus recti & æqui tramitem,
 Vitæque rectrix atque dux prudentia
 Dulcem requirit sœpe solitudinem,
 Ejusque nutrix blanda, contemplatio
 Pennis decorem, & robur alis vividum
 Hic subministrat, antea in confortio
 Horrentibusq[ue] viriumque expertibus.
 Cui peccus intra fulgor illustris micat,
 Centro insidere possit, atque cernere
 Alnum tenebris lumen in densissimis.
 Sed ille mentis nocte qui male consciæ
 Obsessus est, meridiano in lumine
 Nigra obvolutus cæcitate oberrat, &
 Caliginosum sibi fit ipse ergastulum.

Fra. Jun. Profunda Sylvis apta cogitatio est,
 Solisque sese oblœstat in recessibus,
 Procul hominum, procul boum vestigiis.
 Et, ceu verendo sedeat in prætorio,
 Omni vacat formidine. Solitarium
 Virum comatis nemoris in recessibus,
 An veste vili quispiam nudaverit?
 Aut illi inemptas, corna vel baccas, dapes,
 Aut supplices auferre sustinet globos?
 Ullave canam injurâ laceſſere
 Ejus senectam? at Pulchritudo amabilis,
 Hesperia sicut arbor auro ardentibus
 Gravata pomis, indiget custodia
 Vigili draconis, nescii succumbere

Somno, ut tuatur illius fructum undique, &
 Incontinentes arceat procul manus.
 Citius avari divitis gazas, gravi
 Tellure pressas, atque Phœbo impervias
 Effoderis, positasque sub dio trucis
 Juxta latronis latibulum, tutas tamen
 Has esse mi persuaderis, quam credere
 Solam puellam liberam a periculis
 Per hanc tremendam solitudinem, suos
 Ferre & referre errore gressus pervago,
 Tot cum timores hinc & hinc circumstrepant.
 Non umbra opaca noctis atræ, non loci
 Me solitudo vasta reddit anxiū.
 Eventa vero tristia imminentia
 Utrique, causas mihi timendi suggerunt.
 Ne nostra, nullo opem ferente, jam soror
 Rapacitati occurrat aut libidini.

Fra. Sen. Non adeo ab omni immunis est formidine
 Germana nostra, & libera à periculis,
 Ut non timendi causa sit. Sed interim
 Dum spes timorque alternus ambiguis volat
 Utrimeque pennis, spem bonam amplector libens,
 Et suspicacem, quam licet, formidinem
 Expello: nostra non soror custodia
 Est prorsus omni destituta: roboris
 Intus latentis nititur fulcimine,
 Cujus memoria te fugit. *Fr. Jun.* Quo robore,
 Nisi sempiterno cœlitum subnititur?

Fr. Sen. Cœleste robur ejus est; nam cœlitus
 Datum est, sed illud nuncupare proprium
 Hæc jure possit: Castiras est castitas
 Mi Frater; hanc quæcumque verè possidet,
 Munita ferro est, utque Nympha spiculis
 Armata acutis nemora per sylvestria

Tuto ambulat per prata solitaria,
 Infamiumque montium cacumina,
 Vidausque arenas aridas cultoribus,
 Ubi vel latrones, atque sanguinarios
 Imago vultus tam sacri sicarios,
 Tanta obrutos confunderet reverentia,
 Ut virginalis tuta abiret puritas.
 Per telqua, vastam perque solitudinem,
 Et antra densis undique umbris obsita
 Transire majestate vultus unicâ
 Munita possit, si modo soedissima
 Non blandiatur sibimet arrogantia.
 Sunt qui putant nil nocte sera obambulans,
 Nigris in umbris, aut in igne erratili
 Limosa circum stagna, vel voragini
 Altas paludum, sive nocturnam strygem,
 Seu spiritum, qui nescius quiescere
 Post fata, magicis contineri vinculis
 Nequit, vel umbram luridam, aut saganam nigram
 Intaminatae vim nocendi virginis
 Habere minimam puritati. An creditis?
 An docta testis advocanda Græcia est,
 Antiqua mater atque nutrix artium,
 Quam fortibus firmetur armis castitas?
 Hinc illa, nunquam flore virgineo vacans,
 Assumpsit arcus & pharetram Delia,
 Regina sylvæ cum sagittis aureis,
 Queis illa lyncem mille distinctam notis,
 Queis & leænæ perdomat rabiem trucis,
 Ridetque blandi spiculum cupidinis.
 Quam comminantem fronte tristi, exhorruit
 Propago divûm pariter atque hominum genus,
 Dum jura Sylvas inter umbrosas dabat.

Quid tu Minervæ pectori circumdatum
 Clypeum, tremendum Gorgonis diræ caput,
 Septum anguis fuisse credis, quo suos
 In marmor hostes virgo Bellatrix dedit,
 Et sempiterno congelavit frigore ?
 Hac indicata castitas est fabula,
 Vultus severâ quæ sui reverentiâ
 Libidinosam reprimit violentiam.
 Tam grata diis est pura labe castitas,
 Ut hac amictam virginem pedisse qui
 Mille insequantur angeli ; ut procul scelus
 Dirum repellant : perque noctem insomniis
 Illi profunda detegunt mysteria
 Sermone, crassis auribus non pervio.
 Donec frequenti cælitum assuetudine
 Jam forma radiis fulgeat celestibus
 Externa, mentis tam sacræ sacrarium
 Immune labis, aque id ipsum per gradus.
 Mortem relinquat, incolæ consortio
 Tam sacrosanctæ versa & incolæ suæ
 Naturam eandem sumat : at libidini
 Patente porta vultibusque & vocibus
 Et gestibus pudore nudis : Sed tamen
 Actu impudico januam latissimam
 Ad intimas pandente partes ; impium
 Animam venenat corporis contagium.
 Brutamque reddit usque & usque primulâ
 Nudata donec exuatur gloriâ.
 Tales tenebris obsitæ densissimis
 Umbræ videntur horridæ, intra phornices.
 Dum delitescunt forè subterraneos,
 Nupérve factis dum sepulchris assident,
 Et corpus avulsum dolent, cui vinculo
 Connexæ amoris illæ erant arctissimo.

Fra.

Fra. Jun. O Philosophia cælitus homini data,
 Quot illecebris affluis ? quanto tui
 Amore mentes illicis ? dulcedine
 Tua Vox abundat mellea : haud duro strepis
 Stridore, sicut vulgus ignarum autumat,
 Sed ipsum adæquas suavitate Apollinem.
 Tu pascis animos ferculis lautissimis,
 Non cruditati obnoxiiis. *Fra. Sen.* Tace, meas
 Procul excitatum murmur aures attigit,
 Rumpitque noctis luridæ silentium.

Fra. Jun. Idem meas & murmur aures attigit.
 Quid tibi videtur illud esse ? *Fra. Sen.* Forsitan
 Quidam viator more nostro oppressus est
 Subito reurus noctis, aut repetit domum
 Frondator, ut labore fessum recreet
 Cibo & sopore corpus, aut forsan suis
 Latro scelestus sigea dat sodalibus,
 Et voce certam adesse prædam nunciat.

Fra Jun. Superna custodite cœli numina
 Nostram sororem, en iterum & iterum personat
 Vox, & propinquat. Stringere ensem tempus est
 Subire promptis aleam certaminis.

Fra. Sen. Clamore vasto noctis umbras luridæ
 Diverberabo : si benigno pectore
 Accedit ad nos, gratus est ; sin secius,
 Causæ æquitas & cura cælitum simul
 Instantibus nos eximent periculis.

Spiritus concomitans, amictu Pastorali induitus.

Mihi videtur ista vociferatio
 Nota esse. Quisnam es ? fare, ne nimium tamen
 Nunc appropinqua, aut ense vulneraberis,
 Et ferri acuti tu rigorem senties.

Spir.

Spir. Tuáne illa vox, O prima nostri principis
Propago? Quæso effare rursus, ut sciām.

Fra. Jun. O frater, ille est, ille cui noster parens
Custodienda credit pecuaria.

Fra. Sen. Tunc ille Thyrſis? cujus in medio canor
Cursu retinuit flumen, & nitentia
Per prata sparſas undique afflavit rosas,
Nares odore ut gratiore attingerent?
Qui casus huc te detulit? num vir gregis
Caula relicta oberrat aries? an tener
Blandæ parentis hœdus à vestigiis
Nunc evagatur? aut an error devius
Ovem suis revulsit à fodalibus?

Spir. Non ulla talis cauſa veniendi fuit:
Non ovis aberrans à grege, aut rabidi lupi
Comprensa præda dentibus, non omnia,
Hos quæ per agros cursitant pecuaria
Tantum doloris atque sollicitudinis
Incutere possent, quantum ego nunc sentio,
Majora nobis pectus anxiū premunt.
Ubi comitissa virgo? quo se consultit?
Unde illa vestro avellitur confortio?

Fra. Sen. Ut vera fatear, Pastor, hanc amisimus,
Perplexa Sylvæ nemora dum transivimus,
Sed nulla nostræ est culpa negligentia:

Spir. Heu mihi malignæ fortis obruto malis,
Non vanus augur terror hæc præfigiit.

Fra. Sen. Quis terror hæc præfigiit? Thyrſi, indica.

Spir. Non vana narrant (caſia mente quamlibet
Incredula aurem avertat ignorantia)
Vates, perenni dum Chimaras carmine
Celebrant triforimes, insulasque legibus
Veneficis obnoxias, & rupium
Prærupta, vastam quæ aperiunt voraginem;

In regna dira Tartari stygias domos.
 Hæc vera sunt : Sed error est incredulus.
 In nemoris hujus intimis Penetalibus,
 Denisa cupresso absconditur veneficus,
 Baccho atque Circe clara proles edita,
Comus ; per orbem matris artibus suæ
 Instructus ingens ille nomen obtinet.
 Hic ille cuivis hospiti veneficum
 Labore & æstu languido offert poculum,
 Diversa miscens murmura ; huic si fors sua
 Admovit ullus labra, mox in bellum
 Imago divum transit : Atque ad sydera
 Erectus ante vultus, in terram gravis
 Propendet, illâ destitutus gloria,
 Quâ bestias præcelluit. Nostri greges
 Dum aeria tondent montium cacumina,
 Hoc specula ab altâ contuebar vallibus
 His imminenti. Singulis hinc noctibus
 Hunc insecura inconditis clamoribus,
 Ululatibusque horrenda monstra perstrepunt,
 Quales luporum conditi stabulis greges
 Edunt sonorem turbidum, ac dente in suas
 Furunt catenas ; Qualis insequitur suam
 Maculosa prædam tigris, horrendum intonans.
 Haud aliter isti perstrepunt, Hecaten suam
 Abominandis quando adorant ritibus,
 Denisi remotis nemoris in recessibus.
 Sed sunt parati à plurimis præstigiis,
 Quibus viatori imminent male credulo,
 Et transcurentes hospites irretiunt.
 Hoc vespere greges posteaquam grama
 Carpere sparla rore dulci, & in suas
 Ivere caulas, ut soporem carperent ;
 Discumbo, meque in colle viridi pervigil

Prosterno,

Prosterno, opacis Hedyosimum quem comis
 Hedera remistum nexili latè obtegit.
 Dulcique nostram oblecto solitudinem
 Canore blandæ fistulæ, sed interim
 Streptitus tremendus, ut solebat antea,
 Redire cœpit, dissonos fundens sonos,
 Impletque vastis aerem ejulatibus.
 Hæc audiens os paululum obstruo meum,
 Monstris & aurem adverto dissonantibus.
 At, ecce, subito streptitus hic silentio
 Compescitur, patiturque equos quiescere,
 Noctis quadrigas somolentæ qui trahunt.
 Tandem canorem harmonia dulcis musicum
 Fundens, odorati instar unguenti, emicat,
 Et se per auram insinuat, & silentii
 Ipsius aures allicit dulcedine,
 Adeoque captas retinet, ut cupiverit
 Sic amoveri semper, & locum in suum
 Hanc hospitem succedere usque in sæculum.
 Totus videbar auris esse, cæteris
 Versis in aurem partibus, dulcedine
 Dum vocis hujus attrahor, quæ faucibus
 A mortis atræ languidam reducere
 Animam valeret : Dein ubi considero,
 Mecumque volvo, quâ sonet melodia
 Vox illa, cuius eslet, innotescere
 Incepit. Hanc (ut sentio) vocem edidit
 Germana vestra, domina nostra nobilis.
 Attonitus obstupesco ; mentem adebruit
 Dolor timori mixtus : Eheu dulcibus
 Quamvis opacum cantibus silentium
 Solere noctis, tibi propinquant retia

Funesta : mox errore præceps pervago
 Vias diurnis sœpe tritas gressibus,
 Notosque passim tramites percursito,
 Ducente donec aure repperi locum,
 Ubi iste dirus, iste detestabilis
 Veneficus (cognoveram certissimis
 Hoc namque signis) falso amictus tegmine,
 Tanto priusquam occurrere infortunio
 Possem, obviam fit innocentia virgini,
 Prædæque compos factus optatae fuit.
 Hunc illa, fratres num duos confexerit,
 Vultu modesto & voce leni interrogat,
 Aliquem esse credens villicum è vicinia :
 Diutius non audeo morarier,
 Sed vos fuisse, de quibus rogaverat,
 Facile augurabar : ergo mox celerem fugam
 Præcipito, donec vos haberem hic obvios,
 Ulterius autem nil scio. *Fra. Jun.* Ah! crepuscula
 Umbræque noctis, quale sœdus cum inferis
 Vos triplici nunc nexuistis vinculo,
 Ut solam, inermem, & destitutam vindice
 Sic opprimatis virginem? Eheu! hancine
 Fiduciam & spem frater inculcaveras?
Fra. Sen. Fiduciam hanc, mi frater, inculcaveram,
 Etiamque nunc inculco. Tu hanc amplectere,
 Hac fretus innitare : ego huic adhæreo,
 Adversus omnes fortis asperæ minas,
 Et inferorum dæmonum præstigias.
 Virtus potest vel viribus vel vi peti,
 At illa kædi non potest, nec vinculis
 Unquam impiorum detinetur, quamlibet
 Interdum inanes vana procreant metus

Simulacra,

Simulacula, monstris ficta multiformibus:
 Quin illud ipsum, quo scelestā lēdere
 Sperabat illam fraus, ubi incassum cadit,
 Majore viētrix fulget hinc adorē.
 At post scelestū verget in caput scelus,
 Nec postea virtutibus miscebitur,
 Quam spuma tanquam excussa aheno servido,
 Collecta detinebitur scelerum lues
 Suis in ævum terminis. Laboribus
 Nullā quiete aut ocio alternantibus
 Torquebitur ; de se sibi dans fomitem
 Se pascet & pascendo devorabitur.
 Si falsa sunt hæc, ipsa cœli machina
 Carie peresa est, atque terrarum basis
 Fœno caduco nititur : Sed progredi
 Oportet. Haud me nunc gigantæus furor
 Stimulat, nec astra cœlitum laceffere
 Bello paravi : at istud execrabile
 Caput, scelestus iste nebulo, quamlibet
 Illum comantes angue torto erinnyes,
 Harpyæ & illum luridæ circumvolent,
 Et Africana sepiant & Indica
 Utrimque monstra, hunc deprehendam & irruam,
 Prædamque cogam fraude partam reddere :
 Crispisve tractum crinibus morti dabo,
 Vitæ instar, execribili. *Spir.* O juvenis tuam
 Audaciam hanc & impetus Heroicos
 Laudo, sed illum adversus ensis nil tuus
 Juvat. Domandis inferorum ritibus
 Arma alia sunt sumenda. Nam hic veneficus
 Virga potenti membra tibi discerpere
 Et frusta nervos in minuta frangere

Posset. *Fra. Sen.* Sed unde tanta confidentia.
 Te roboravit, Pastor, ut periculis
 Te tam propinquum exponeres & obvium,
 Ut hæc referre tu queas? *Spir.* In arduis
 Intenta rebus mens ubi circumspicit,
 Quanam arte dominam tam tremendis obviam.
 Periculis servare possem, retibus
 Ne forte magicis incidat: Pastor meo
 Recurrit animo juvenis, hic vultu licet
 Nil grande præ se ferret, at peritia
 Nulli secundus ille plantarum fuit,
 Et graminum per prata germinantium,
 Phœboque virides reduce pendentum comas,
 Quæcunque morbos corpore expellunt graves,
 Viresque membris languidis redintegrant.
 Me plurimum dilexit ille; & sæpe me
 Oravit, ut vocem canendo solverem,
 Ac dum canebam raptus est dulcedine.
 Mirâ, illecebris vocis attonitus mea;
 Et ut favore me pari rependeret,
 Zonam solebat solvere coriaceam,
 Herbasque mille ostendere, atque dicere
 Vires stupendas omnium: Inter cæteras
 Selegit unam, quam mihi donaverat,
 Non mole, non formæ decore nobilem.
 Sed viribus; coma nigranti, aculeis
 Circumdata: quæ (vera si indicaverat)
 Terris in alijs florem habebat aureum:
 Sed non in hac tellure tam culta enitet.
 Ignota vulgo est, atque vilipenditur:
 Et vulneratis pastor illam calceis
 Quotidie conculcat ignarus: Tamen

Majoribus præstabat illa viribus,
 Quam moly, quod laborioso tradidit
 Hermes Ulyssi : hanc nomine Hæmoniam vocat,
 Mihique donat, utque servem præcipit,
 Tutamen ut sit, atque præsidium mihi
 Adversus omnes inferorum injurias,
 Lætisque noxiā satis æruginem,
 Et spectra nigris in tenebris obvia.
 In sacculo recondidi, parvi æstimans,
 Nec antequam istis incidi periculis,
 Virtute tanta præditam esse credidi,
 Nunc veritatem intelligo : hoc tutamine
 Instructus atrum neveram veneficum,
 Quanquam lateret, tegmine alieno abditus,
 Ejusque magicis irrulebam circulis,
 Et tutus illinc exsiliui denuo.

Hæc si penes te est, (quam tibi, cum tempus est:
 Movere gressus, mox dabo) tu irruimpere
 Necromantis aulam ne timeto, & obviam
 Si fiat illic, stringe gladium, & irru,
 Prensumque frange poculum Chrystillinum,
 Dulce ut venenum diffluens humi cadat,
 Recolligique nequeat. At virgam illius
 Præhende, quamvis ipse cum sodalibus
 Abominandis comparent se prælio,
 Et arma dextris porrigant minacibus,
 Vulcaniorum & filiorum quamlibet
 Ad instar, atros faucibus fumos vomant,
 Si terga dederit ille, mox celerem fagam.
 Omnis capesset turba scelerati gregis.

Fra. Sen. Velociter Præcede, Thyrſi, ego insequar.
 Tutela nobis aliquis adſit Angelus.

Scena:

Scena mutatur in Augustum palatum, Omni deliciarum genere; jucunda Musica & mensis, mira lauditorum varietate instructis, decoratum. Apparet Comus cum sua Caterva, & Heroina in sedili incantato collocata, cui offers poculum vitreum, quod illa ab se dimovet, & conatur surgere.

Comus. Sedeto, virgam si vel hanc quassavero,
Parii catenis lapidis illigaberis,
Et ipsa fies marmor, aut Apollini
Daphnes amatæ more versa in arborem
Teneberis radice. *Her.* Stulte, desine
Tam fastuosâ gloriari insanâ.
Intacta mens est, atque frœnis libera,
Nec hanc venenis edomas, corpus licet
Paulum tuis obnoxium sit vinculis,
Me cura donec cælitum resolverit.

Co. Quid ringere *Heroina*, cur frons tetricis
Contracta rugis horret? his vultus minax
Terrorque frontis asperæ exulat locis,
Procul ira, & omnis luctus hinc fugit procul
En hic voluptatum omnia adsunt gaudia,
Quæcunque mentes attrahunt juvenum leves
Ævi in vigore floridi, cum vivido
Fervore sanguis luxuriat, ut pristinam
In mense Aprili cum resumit gloriam
Quæ dicta veris primula est, cum cæteris
Per prata sparsis floribus virentia.

En potionem hanc cordialem respice,
 Ardescit atque exultat intra limites
 Chrystallinos, cum balsamorum spiritu,
 Nec non syrupis mixta cum fragrantibus,
 Nepenthes, Helenæ quod dedit jove editæ,
 Tellure Thonis uxor in Pelusiâ,
 Non tam efficax est excitare gaudia,
 Fovere vitam, & servidam compescere
 Sitim. Tibi ipsi tam ferox & aspera
 Quid cogit ut sis, atque membris talibus,
 Quæ delicatis destinavit usibus
 Natura? Cujus more tu præpostero
 Violare gaudes fœdera, dispensans male
 Alios in usus mutuo quæ acceperas,
 Legemque spernis omnibus pariter datam,
 Humana qua subnixa fœse infirmitas
 Sustentat. Hæc lex nempe naturæ datur,
 Gravem ut laborem dulcis alterpet quies,
 Et cura grato temperetur ocio.
 Postquam diurnis membra jam laboribus
 Elanguerunt, nec cibo refecta sunt,
 Diuque ab oculis blandus abstitit sopor.
 Sed potio hæc, formosa virgo, si fidem
 Habere vis, redintegrabit omnia.

Her. Mentiris, O tu nebulo fallacissime,
 Non veritas, non hoc honestas poculo
 Redintegratur, quam tuâ linguâ tuis
 Procul relegas improbabâ mendaciis,
 Tuum hoc tugurium est, hoc tuæ hospitium domus,
 Quod jacitabas esse liberum à metu?
 O qualia hæc sunt monstra? quos vultus habent?
 Quam fœda sunt his capita? custodite me
 Superna cœli numina. Ah fœdissime

Impostor

Impostor hinc faceſſe cum stygiis dolis :
 Qui prodiſti credulam innocentiam
 Fiſtae maligna fraude blandiloquentia.
 Ten rufus irretire fraudibus novis
 Me posſe ſperas, fraudibus, quae pectora
 Ad bruta tantum irretienda accommodaſ?
 Si tale neſtar quale reginæ deſum
 Celeſtibus præbetur in conviviis,
 Offerre velles, ore non attingerem,
 Quod felle amaro dulce mel commiſceas.
 Dare nempe dona bona bonus tantum potefit,
 Nec ulla res, nativa cui bonitas abeft
 Bene moderato arridet appetitui.

Co. O vanitas mortalium, advertentium
 Aures ineptis Stoicorum dogmatis,
 Cynicique vitam ad instituta dolii
 Ducentum, famelicam abſtentiam
 Ad aſtra vanis evehunt qui laudibus.
 Natura largam exporrigit cur dexteram,
 Suasque tantâ opes profundit copia,
 Terras adornans fronde, flore, fructibus,
 Pecorumque pulchris gregibus, atque piſcibus
 Immensa replens maria multiformibus,
 Niſi curioso ut faveat appetitui ?
 Cur penaſ multis vermium dat millibus,
 Qui texta fabricant ſērico de ſtamine,
 In officinis dum ſedent virentibus,
 Ad vediendos hoc decore filios ?
 Suāque ne fors angulus opulentia
 Uſquam vacaret ullus, abſtruſo in ſinu
 Nummum, omnibus commune numen, & ſuis
 Caros lapillos filiis recondidit ;

Si tota gens humana temperantiae
 Addicta vili opsonio se pasceret,
 Amnemque purum biberet, atque sordidis
 Frigus fugaret vestibus, rerum omnium
 Dator bonarum, debitibus nec laudibus,
 Nec actione gratiarum debitâ
 Agnosceretur : Illius benignitas
 Immensa magna ex parte vel non cognita
 Vel spreta nostris mentibus vilesceret.
 Illique domino ceu maligno & inido,
 Suæque avari pectoris pecuniae
 Non sponte serviremus. Ac tanquam nothis,
 Natura nobis exhiberet omnia
 Non liberis, suoque pressa pondere
 Subsideret : sua ipsi obesset copia
 Et strangulando opprimeret, atque onere suæ
 Fæcunditatis prægravi fatisceret.
 Aerque pennis alitum nigrefceret,
 Et noxia escent pecora multitudine,
 Tumesceretque ab incolarum copia
 Maris unda vasti : & gemma densa lucidis
 Ubique flammis fulgurando vitreas
 Lustraret undas, spargeretque sydera
 Spumantis inter liquida Neptuni vada,
 Adeo ut sub undis monstra delitentia,
 Assueta luci, ferre solem discerent
 Vacuis pudore vultibus. Quæso, meis
 Advertere *Heroina* mentem vocibus
 Ne denega : Nec sævate protervitas
 Avertat ; aut inane nomen virginis
 Natura nummos pulchritudinem suos
 Vocat æstimatque ; non tenebris obrui, at

Ferri & referri debet & circumvehi.
 Et mutuam affert hæc beatitudinem
 Utrique pariter sexui, at si sola sit
 Sibi ipsa fit fastidio. Si temporis
 Occasionem negligis, tanquam rosa
 Contempta, sponte arescit, & virgâ in suâ
 Moritur, humique languidum inclinat caput.
 Natura laudem humana pulchritudine
 Primam reportat : Illa se in conviviis
 Lautis videndum offerre, & aulis principum
 Hominumque densis debet in congressibus.
 Ubi attrahat stupore multitudinem.
 Frontis pueræ gratia non præditæ
 Domi manento, quippe & hinc ipsæ suum
 Traxere nomen, vultus haud ita candidus,
 Malæque prorsus invenustæ (ut arbitror)
 Versare fusum, in fila lanam ducere,
 Acuque vestem discolorem pingere
 Sunt aptiores : hos in usus nil opus
 Labro rubenti, aut fulgoranti lumine,
 Aut conjugi Tithoniæ æmulis comis.
 Hæc dona, tibi natura quæ cumulaverat,
 Me judice, aliis destinavit usibus.
 Perpende tecum hæc, non adhuc ætatis es
 Maturioris, stasque vitæ in limine.

Her. In aere hoc, stygiis venenis illito,
 Reserare linguæ claustra me cogit meæ
 Nunc dirus hic veneficus, cupiens meos
 Non tantum ocellos, verum & animum fallere:
 Dum falsa fictis dogmata rationibus
 Obtrudit audax, proque veris venditat
 Odi, scelestæ ac diræ cum inpietas suos

Ja^ctat logismos, si interim virtus suam
 Tacitura lingua cohibet, & silentio
 Tam fastuosam præterit superbiam,
 Impostor O profane, naturæ dicam
 Tam virulentam an audeas impingere,
 Ac si suam, quam liberali dextera
 Ipsa administrat, copiam vellet suos
 In sumptuosum filios profundere
 Luxum. Illa dotes destinat tantum suas
 Bonorum in usum, recta qui gaudent sequi,
 Servantque castæ jura temperantiae.
 Si forsan uansquisque justorum, fames
 Quem nunc acerba vexat, & jejuniis
 Torquet coactis, modicum haberet illius,
 Quod sumptuosa impendit in convivia
 Multorum optimis opibus affluentium
 Luxuria, nullis legibus coercita:
 Natura dotes quas benigna sufficit,
 Omnes haberent pariter ex æquo, & bona
 Sua cuique pars contingeret symmetriæ.
 Suâ nec ipsa sibi noceret copia.
 Quin & bonorum largus omnium dator
 Sic actione gratiarum debitâ
 Agnosceretur, atque cælorum ardua
 In astra justis tolleretur laudibus.
 Excelsa lautis Sydera in conviviis
 Haud belluina suspicit voracitas,
 Sed se benefici prorsus immemor dati
 Dum inguritat, non metuit altorem suum
 Opprobriis laceſſere. Ecquid dicere
 Jam plura refert an tibi quæ diximus
 Satis videntur esse? Solis lumine

In puriore castitatem turpia
 Quicunque probra virulentus evomit,
 Adversus hunc armare linguam gestio.
 Quæ causa vero? Nam tibi nec auris est,
 Nec animus ad sublimia hæc mysteria
 Paratus audienda, quæ facere palam
 Certè necesse est virginalis inclytam
 Ad explicandam castitatis gloriam.
 Indignus autem tu beatitudinis
 Majoris esse particeps hac, quam tibi
 Sors administrat dira, detestabilis.
 Fruare, fodes, ingenî hoc acumine,
 Lepidæque inani fulgure elegantiae,
 Quam doctus es; tu veritatis in viam
 Non es reduci dignus. At convincere
 Si forte nunc te aggredierer; ipsa accenderet
 Tam sacrosanctæ fervido eloquentiae
 Ardore mentem dignitas causæ meam,
 Ut muta rerum, & sensibus carentia
 Nostris faverent vocibus; nervos suos
 Sic bruta tellus quateret, ut magicis tuis
 Exstructa technis tecta ruerent ardua,
 Tuum & ruinis perfidum obruerent caput.

Co. Non fabulatur vana. Sollicitus pavor
 Invadit animum vocis attonitum sono
 Tam sacrosanctæ, major humano vigor
 Quam concitabat, numine intus virginis
 Agitante pectus. Ipse morti obnoxius
 Utcunque non sim, at rore frigido tamen
 Totum rigatur corpus, ut cum Jupiter
 Tonitru tremendo resonat, & ferocibus
 Erebi minatur vincla cum Titanibus.

Sed hic pavor celandus est : atque aggredi
 Hanc rursus ausis est opus majoribus.
 Desiste vana proloqui : hæc inania
 Moralia sunt Philosophorum dogmata ;
 Nostrisque prorsus legibus contraria.
 Patienda non sunt hæc mihi, quæ putida
 Sunt bilis atræ scilicet purgamina.
 At en ! quod omnes sanat ægritudines,
 Hoc poculum statim ac labellis admoveas,
 Ægrum levabit peccatus ultra gaudia
 Quæ somniando concipis ; sape, ac bibe.

*Irruunt Fratres cum strictis gladiis, Vitrum è
 manibus ejus extorquent, & terræ illis sum con-
 fringunt. Caterva ejus occurruunt quasi paratis
 ad resistendum animis, sed mox omnes pro-
 pelluntur. Spiritus concomitans ingreditur.*

Spir. Ah ! passi an estis perfidum veneficum
 Vestras manus evadere ? Error hic fuit
 Multum dolendus, debuistis illius
 Rapuisse virgam, & alligasse vinculis
 Ipsum. Præhensa virga ni & conversa sit,
 Prioribusque dicta ni contraria
 Sint verba verbis : Virginem hanc prænobilem
 Nullis datur conatibus resolvere,
 Vinclo ligatam saxeo, atque immobilem.
 Sed interim ne, quælo, perturbamini,
 Subit remedii alterius huic accomodi,
 Melibæus olim quod senex monstraverat
 Pecorum magistros inter haud ignobilis,

In vallibus virentibus qui arundinem
 In multi formes ore dividunt sonos.
 Est Nympha, ab his quæ non procul distat locis,
 Sabriniani pulchra diva fluminis,
 Ipla est Sabrina nuncupata nomine,
 Intacta & illibata virgo : filia
 Quondam Locrini, Patris à Brutis manu
 Regale Sceptrum jure qui receperat.
 Hæc innocens puella dum sævissimam
 Fugit Novercæ Guendolenæ insaniam,
 Fluvio suam commendat innocentiam,
 Qui cursibus fugæ obstitit contrariis.
 Nymphæ, sub undis quæ choræas vitreis
 Egere molles, excrentes brachia.
 Gemmis decora fulgidis, hanc in suas
 Sedes receptant ; mox & in Chry stallinum
 Duxere Patris Nereos palatum.
 Misertus ille languidum elevat caput,
 Atque ablueret filiabus tradidit,
 Puro in lavacris nectare exundantibus,
 Pulchrique sparsis undique asphodeli comis,
 Per porticumque & sensuum aditus omnium
 Unguenta stillat ambrosia, donec novam
 Vitam recepit ; atque diva fluminis
 Est facta, sati legibus non subdita.
 Sed virginalem adhuc tamen modestiam
 Servare gaudet, atque sero vespere
 Sæpe illa mites prata per virentia
 Greges revisit, impiorum & dæmonum
 Venena dira, & virus atrum dissipat,
 Spargendo caris aerem liquoribus.

Hinc turba festis lucibus pastoria
 Illam celebrant cantilenis rusticis,
 Ejusque rubris flumini ingerunt rosis
 Textas corollas, candidisque liliis,
 Variaque pictis purpurâ vacciniis.
 Referare claustra hæc inferorum, & frigoris
 Acherontii potest gelu dissolvere
 Rite invocata cantibus Pastorii,
 Senex ut annis obsitus testatus est.
 Huic nempe res est grata virgineum decus,
 Et Virginem libenter illa sublevat
 Periclitantem, pristini non immemor,
 Adversa quod fors attulit, periculi.
 Sic ergo castam liberare virginem
 Tentabo, sacram carmine invocans deam.

C A R M E N.

NYmpfa, quæ sedem tibi collocasti,
 Pulchra Sabrine, vitræ sub unda,
 Inter obliquas trepidante ripas
 Murmure blando.
 Plurimo textis ubi tu corollis
 Lilio cinctum caput enitescis :
 Et madent longi liquido capilli
 Nectaræ divum :
 Aure nunc nostras facili querelas
 Lenis exaudi tibi supplicantum,
 Mox & amissam repara benigna
 Mente salutem.
 Aures adhibe precibus nostris,
 Et formosos excere vultus.

Per-

Per vada vasti immensa Oceani,
 Neptunique tridentem
 Quo terram solidam quatit,
 Et regalia per vestigia
 Tethyos altæ.
 Per rugosæ fulcos frontis
 Cani Nereos, & Carpathii
 Vatis fuscinam & obsita conchis
 Per Tritonis squamea terga.
 Perque senis Mysteria Glauci,
 Per Leucotheæ niveas palmas,
 Et natum illius, imperio qui
 Littora frænat cuncta superbo.
 Perque decoras Thetidis crepidas,
 Et sirenus Suaviloquarum
 Nobile Carmen,
 Perque sepulchrum Parthenopææ
 Lumine cassæ,
 Et aureum per pectinem
 Pulchræ Ligææ, quo suos
 Saxo insidens adamantino
 Molles capillos explicat.
 Perque omnes, tua flumina, Nymphas
 Perluntantes tempore lunæ
 Cum vultibus procacibus.
 O Surge, Surge, mox caput
 Attolle, vultus excere
 Lecto smaragdis obsito
 Undæque cursum siste præcipitem tuæ,
 Responsa donec grata supplicantibus
 Reddas. Nestros aure libenter
 Accipe questus: & reparatam
 Redde salutem.

Sabrina

Sabrina *Nymphis fluvialibus stipata affurgit,*
& cantat.

Obsitas juncis super, ecce, ripas,
 Quas cicer latè decorat salixque,
 Nunc meas cursum rapidum quadrigas
 fisterè jussi :

Multus has ornat radians Achates,
 Multa testudo, & virides smaragdi,
 Quos mei passim fluvii sub unda
 divite volvo.

Interim lympha veniens ab ima
 Colloco nostras sine mole plantas,
 Quæ sui nusquam teneras relinquunt
 signa per herbas.

En tuo, Pastor, venio rogatu,
 Atque jam vestros animo benigno
 Audio questus, ad opemque dextra est
 Prompta ferendam.

Spir. O diva, nunc opem tuam
 Rogamus ore supplici,
 Hæc solve nunc purissimæ
 Innexa vincla virginis,
 Qua fraude, qua vi callidus
 Quam detinet beneficus.

Sab. Hoc muneris, Pastor, mei
 Est, subvenire virginis,
 Quam dira fraus gravissimis
 Irretiit periculis,

Me, dulcis Heroina, me
 Fixo intuere lumine.
 En ipſa nunc ſinuſ tuos
 Reſpergo guttis, quas meo
 Lectas ego de flumine
 Reſervo, uti languentibus
 Medicina ſint mortalibus.
 Ter, ecce, digitum, ter tuum
 Roſeum labellum, & poſtea
 Ipoſum hoc ſedile faxeum
 Calidiſ yenenis illitum
 Contingo virginalibus
 Et humidis & frigidis
 Palmiſ ; nec ars mea fallitur.
 Jam vincla diſſoluta ſunt
 Magicis yenenis illita.
 Et me redire tempus eſt,
 Caput priuſquam Lucifer
 Clarum exferat, penetralia
 In Amphitrites intima.

*Sabrina descendit & Heroina à ſedili ſuo
confurgit.*

Spir. Virgo, Locrini filia,
 A priftino Anchife ſata,
 Tua larga nunquam flumina
 Vacent tributo tradito ex
 Mille amnibus minoribus,
 Qui de nivosis montibus
 Lapiſu rapaci profluunt.

Non

Non ira servidi canis
 Tuos capillos torreat.
 Non mensis *October* tuas
 Torrente lymphas involans,
 Chrystilli adinstar lucidas,
 Luto atque cæno polluat.
 Et littori advolvant tuo
 Beryllon & massam auream
 Fluctus arena in divite.
Tuumque multis turribus
 Sublime fulgeat caput,
Tuoque passim in margine
 Myrrha atque amomum floreant.
O dulcis *Heroina*, dum
 Favent superna numina,
 Locum hunt fuge exsecrabilem,
 Ne fraude nos nova trahat
 Infestus hic veneficus,
 Non ulla vox ore excidat,
 In sanctiora dum loca
 Pervenerimus. Dux ego
 Tua dirigam vestigia
 Per nemoris umbras luridi.
 Nec hinc procul distat tui
 Sedes parentis : atque ibi
 Congratulantur plurimi,
 Ejus quod optatissima
 Detur frui præsentia.
 Pastorum ibidem maxima
 Simul caterva confluunt,
 Choreaisque ducunt & canunt,
 Nos blandulis horum jocis

In tempore immitcebimur :
 At nos adesse ut viderint,
 Lætitia duplicabitur
 Cum gaudio applaudentium
 Properare verò tempus est, jam sydera
 Sublimiorem contigerunt ætherem,
 Sed atra medio nox tamen sedet polo,
 Nigris tenebris jura dans regalia.

Scena mutata exhibet urbem Ludensem & præsidis Castellum, tunc ingrediuntur Saltatores rustici, post eos Spiritus concomitans cum duobus fratribus, & Heroina.

Cantilena.

Spir. Pastores iterum quisque suas domos.
 Indultum est satis hoc tempore lusibus,
 Donex lux iterum festa rediverit.

Hic flexu sine corporis
 Ullo, vel capitis mox alii chori
 Ducendi pedibus sunt levioribus.
 Atque in tali habitu & vestibus aulicis

Quales Mecurius Pater,
 Lascivi & dryadum monticolum greges
 Vestiti fuerant, sub nemorum comis
 Ludentes patulis tesqua per ardua,
 & solos Sylviæ locos.

*Secunda Cantilena eos Patri & Matri ipsorum
videndos exhibet.*

Heros nobilis & simul
Herois nitidissima,
En vestro tria brachia
Trunco enata virentia.
Horum calicolæ fidem
Annis in juvenilibus
Tentarunt pariter & patientiam.
Atque hoc incolumes mille per ardua
Gestantes tulerant vertice fulgido
Laurum perpetuae laudis amabilem.
Ut de stultitia deque libidine
Jam pœana canant pectore libero.

Tripudiis peractis Spiritus Ἐπλογῆς.

Spir. Pennato Oceani gradu profundum
Ad vastum vehor; & beata regna,
Cælorumque domos peto supernas,
In queis nocte carens dies perennat.
Illic aëre puriore vescor,
Hortos inter amenitatem miros,
Sedem divitis Hesperi, forores
Tres ubi simul Hespero creatæ
Circumdant rutilum canore lignum,
Atque illic nemoralibus sub umbris
Verni perpetuo vigent colores.

Illic

Illic & charitas, sinusque pictæ
 Horæ purpureos, benignitate
 Pari quæque suas opes refundunt.
 Illic perpetuam sibi cathedram
 Æstas invariabilis locavit.
 Et leni Zephyrus volans susurro
 Per cedris loca densa, balsamorum
 Spargit undique Spiritus odoros.
 Illic imbrifero refundit arcu
 Iris flumina nubilis ab altis,
 Per halantia suaviter vireta,
 Quæ plures variantur in colores,
 Quam diversicoloribus vel ipsa
 Gestat vestibus, irrigatque (vos O
 Mortales mihi, si potestis, aures
 Nunc advertite) Cælitum beato
 Areas hyacinthinas liquore,
 Pulchra & nectareis roseta rivis.
 Mollem hic compositus capit quietem
 Adonis, placidumque init soporem,
 Sævo à vulnere quippe convalescens
 Vitam denuò pristinam recepit.
 Quem juxta venus alma strata terræ,
 Mæstis squallida vultibus recumbit.
 Sed longè veneris Cupido proles
 In cœlis sedet altior serenis,
 Psychen mollibus implicans lacertis
 Dilectam sibi, post graves labores
 Hic mollem capit illa nunc quietem,
 Donec copula conjugalis illos
 Certo fœdere junxerit, deorum
 Applaudentibus undiquaque turmis,

Fœto & Semine procreant gemellos ;
 Qui sunt hi duo ? gaudium & juventus.
 Namque hoc sic fore jupiter deorum
 Juravit pater, aubiterque cœli.

Sed imperatum nunc opus
 Apto peregi tempore.
 Possum volare, aut currere
 Euro ocios terræ ultimos
 Virentis usque ad terminos,
 Dumis rigentes asperis.
 Atque inde rursum Cynthiæ
 Sedes supernas scandere.
 De gentibus mortalium
 Quicunque vultis me sequi,
 Virtutem amate, libera
 Est illa sola, quæ potest
 Docere vos transcedere
 Orbes nitentes ætheris.
 Sin destituta viribus
 Virtus foret, Cœli ardua
 Demitteret se regia,
 Ut hanc receptam attolleret.

F I N I S.